

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından
Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkîhî” Sorularına Verilen Cevaplar
Silsilesi)

Soru-Cevap

Forex

Sulayman Murabit'e

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Celil Şeyh;

Umarım sağlığınız iyidir.

Modern finansal tedavülle, özellikle de döviz piyasasıyla (Forex) ilgili önemli bir konuda bir açıklama talep etmek için size yazıyorum. Modern teknolojinin ortaya çıkmasıyla birlikte tedavül, farklı şekiller alacak şekilde gelişmiştir; sorumu sormadan önce arka planı kısaca açıklamak istiyorum.

Bugün genel olarak iki tür tedavül modeli ve benzerleri bulunmaktadır...

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Forex hakkında bildiğim şey şudur ki; (Forex/Foreks, "Foreign Exchange", yani dövizlerin birbirleriyle bozdurulmasının kısaltmasıdır ve paraların (dövizlerin) fiyat farkından kar elde etmek amacıyla alım satımının (tedavülünün) yapıldığı büyük bir küresel pazardır.) Nitekim daha önce, yani 14/10/2024 tarihinde benzer bir soruyu cevap vermiştik ve şimdi size, döviz tedavülü-ticareti hakkında geçenleri aktarıyorum:

[*-**Altın ve gümüşte tedavül:** Altın ve gümüşe gelince; bunların birbiriyle veya nakit olarak alınıp satılmasının, peşin olması (elden ele) gerekir; tıpkı Buhari ve Ebu Davud'un Ömer'den tahrir ettikleri hadiste geçtiği gibi: **الدَّهَبُ بِالْوَرَقِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ وَهَاءَ** "Altını gümüş ile değiştirmek peşin olmadıkça ribadır." Yani al ver (peşin) demektir. Bu nedenle altının gümüşle veya nakit olarak satın alınması, karşılıklı teslim alınmadıkça sahih olmaz...

Çünkü bizler, internet yoluyla tedavülün (karşılıklı alış verişin) nasıl olduğuna baktığımızda, teslim almanın hemen olmadığını, aksine saatler veya günler alabileceğini gördük; bu nedenle altın ve gümüş satın alırken karttan hemen, yani elden ele peşin olarak çekilmedikçe internet üzerinden e-kart ile altın ve gümüş satın almak caiz değildir; zira altın ve gümüşü, sadece meblağ hesabınızdan çekildiği zaman teslim almış olursunuz... Dolayısıyla online

tedavülde teslim almak hemen olmamakta, aksine bir ya da iki gün sonra olmaktadır; o zaman caiz değildir...

***- Hisse senetlerinin ve tahvillerin tedavülü haramdır;** çünkü hisse senetleri, şer'an batıl olan anonim şirketlerine aittir; çünkü tahviller, faizle bağlantılıdır. Nitekim bizler, anonim şirketler konusunu, İktisat Nizamı kitabının yanı sıra Malî Piyasalardaki Sarsıntılar kitapçığında ve diğer kitaplarımızda ayrıntılı olarak ele aldık ve meseleyi, Malî Piyasalardaki Sarsıntılar kitapçığında özetle aşağıdaki şekilde zikrettik:

(Bu hisseleri (hisse senetleri) ve borç senetlerinin alım satımıyla muamele etmenin hükmüne gelince; bu haramdır. Çünkü bu hisseler, şer'an batıl olan anonim şirketlerin hisseleri olduğu gibi bunlar, batıl bir sözleşmede ve batıl bir muamelede helal sermaye ile haram kârın karıştığı meblağları içeren senetler olup her bir senet, batıl bir şirketin varlıklarından bir pay değerindedir; nitekim bu varlıklar, batıl bir muameleyle karışmış olup şeriat bundan nehyetmiştir; dolayısıyla haram bir mal olup satılması ve satın alınması caiz değildir ve bunlarla muamele edilmez. Aynı durum banka hisseleri ve benzerleri gibi paranın faize yatırıldığı borç senetleri için de geçerlidir; çünkü bunlar da haram para meblağları içermektedir; bu nedenle bunların satılması ve satın alınması haram olmaktadır; çünkü haram mal içeren bir paradır.) Bitti.

***- Dolar ve Avro gibi kağıt paraların internet üzerinden tedavülü de haramdır;** çünkü karşılıklı teslim almak söz konusu değildir; zira bunda nakit değişimin olması gerekir; zira hemen teslim almak, altın ve gümüş için geçerli olduğu gibi aynı şekilde (para, yani fiyatlar ve ücretler olarak kullanılması) illetinden dolayı kağıt para için de geçerlidir. Nitekim 11/7/2004 yılına ait soru cevapta aşağıdaki şekilde söyledik:

(Mali değere sahip kağıtlar; evet, faiz ve diğer para hükümleri açısından altın ve gümüş için geçerli olan bunlar için de geçerlidir; çünkü bu kağıtlarda (para, yani fiyatlar ve ücretler olarak kullanılması) illetinin gerçekleşmesi, bunların nakip para hükümlerini almasını sağlamaktadır.

Bu nedenle bu kağıtlarla faizli sınıfları satın almak, hadiste geçen (peşin) olma durumuna intibak eder, yani borca değil.

Mesele aşağıdaki şekildedir:

- Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur: **الدَّهَبُ بِالذَّهَبِ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ، وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ، وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ، مِثْلًا بِمِثْلٍ، سَوَاءً بِسَوَاءٍ، يَدًا بِيَدٍ، فَإِذَا بِالْفِضَّةِ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ، وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ، وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ، مِثْلًا بِمِثْلٍ، سَوَاءً بِسَوَاءٍ، يَدًا بِيَدٍ، فَإِذَا** **Altın altınla, gümüş gümüşle, hurma hurmayla, buğday buğdayla, tuz tuzla, arpa arpayla peşin ve eşit olarak değiştirilsin. Bu sınıflar farklı olunca, istediğiniz gibi peşin olarak alışveriş yapın.** [Buhari ve Müslim, Ubade İb es-Sâmit kanalıyla rivayet ettiler.

Nâss, bu faizli sınıflar farklı olduğunda, bunları istediğiniz gibi satabileceğiniz, yani, eşit olmasının şart olmadığı hususunda gayet açıktır; ancak teslim almak şarttır. "Sınıflar" lafzı, tüm sınıflar yani altı sınıf için genel olarak gelmiş olup bir nâss olmadıkça bunlardan hiçbiri istisna edilmez ki zaten nâss da yoktur; dolayısıyla hüküm, değişim (mübadele) değerleri ve fiyatları farklı olduğu sürece buğdayın arpayla, buğdayın altınla, arpanın gümüşle, hurmanın tuzla,

hurmanın altınla, tuzun gümüşle ve benzerlerinin caiz olmasıdır; ancak peşin olacak, yani borçla değil. Dolayısıyla altın ve gümüş için geçerli olan, (para, yani fiyatlar ve ücretler olarak kullanılması) illetinin birleşmesinden dolayı kağıt paralar için de geçerlidir.] Bitti.

Altın alım satımında bu internet aracılığıyla tedavülün nasıl yapıldığı incelendiğinde, teslim almanın veya ödemenin (settlement), sözleşme tarihinden itibaren bir veya iki gün geciktiği ortaya çıkmıştır... Bu da üzerinde icma edilen ve Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle buyurduğu nâssa aykırıdır: **يداً بيداً** “**Peşin olarak.**” Buhari Bera İbn Azib'den şöyle dediğini tahrir etmiştir: Biz Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e bunun hakkında sorduk, o da şöyle dedi: **مَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ فَخُدُّهُ وَمَا كَانَ نَسِيئَةً فَذَرُوهُ** “**Peşin olanı alınız; veresiye olandan vazgeçiniz.**” Müslim, Malik İbn Evs İbn Hadesân'dan şöyle dediğini tahrir etmiştir: Ömer İbn Hattab'ında bulunduğu bir toplantı yerine: “Bu paraları kim değiştirmek ister diyerek geldim.” Talha İbn Ubeydullah: “Elindeki altınları getir bize göster bakalım sonra onun değerindeki gümüşü hizmetçimiz gelince sana verelim” dedi. Bunun üzerine Ömer: Hayır vallahi olmaz ona gümüş paraları hemen vererek altını da ondan peşin olarak hemen alacaksınız; çünkü Allah'ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu: **الْوَرَقُ بِالذَّهَبِ رَبًّا إِلَّا هَاءَ... وَهَاءَ** “**Altını gümüş ile değiştirmek peşin olmadıkça ribadır...**”

Buna göre Euro, Dolar ve diğer para birimlerinin internet üzerinden tedavülü, hemen-peşin olarak teslim alma olmadığından dolayı caiz değildir.) Soru-cevaptan alıntı bitti. Umarım bu kadarı yeterli olmuştur. En iyi bilen ve hüküm veren Allah'tır. H. 11 Rabi'u'l Ahir 1446, M. 14/10/2024] Önceki cevapta zikredilenler bitti...

Buna göre tedavül, yukarıda açıkladığımız gibi olduğu sürece sahih değildir; dolayısıyla sözleşme, söz konusu işi yapmak için olduğu sürece de sahih değildir.

Forex hakkında bildiğim vakıya göre bu meselede tercih ettiğim görüş budur; ama sorunuz yeni bir vakıa hakkındaysa, onu açıkça belirtin ki inşallah size cevap verelim.

Umarım bu kadarı yeterli olmuştur; en iyi bilen ve hüküm veren Allah'tır...

Kardeşiniz
Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 08 Zilkade 1447
M. 25/04/2026

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://www.facebook.com/AtaAboAlrashtah/posts/122133530145129051>

<https://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/4629/>